Preventivní program

ZŠ a MŠ Třebíč, Bartuškova 700

školní rok 2026/2027

vypracovala: Mgr. Pavlína Šabatová

Úvod

Preventivní program je dokument školy, který je zaměřen na prevenci rizikového chování u žáků školního věku. Současně se zaměřuje na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu. Preventivní program je otevřený dokument, který je podle aktuální potřeby upravován a doplňován. Tento program je vždy jednou ročně vyhodnocován a slouží jako základní nástroj prevence sociálně patologických jevů. Vzhledem k jejich narůstání u dětí školního věku je důležitá primární prevence, která má poskytnout žákům co nejvíce informací a tím zabránit rozšíření rizikového chování mezi touto věkovou skupinou. Za rizikové chování považujeme šikanu a extrémní projevy agrese a intolerance, kyberšikanu, rasismus a xenofobii, záškoláctví a užívání návykových látek, poruchy příjmu potravy, rizikové chování v dopravě, týrání a zneužívání dětí apod.

Základním legislativním dokumentem, který upravuje oblast primární prevence sociálně patologických jevů ve školách a školských zařízeních je školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, dále vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže /Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28/.

1. Zdroje pro tvorbu Preventivního programu

1.1 Charakteristika školy

Jméno a adresa školy	Základní škola a mateřská škola Třebíč, Bartuškova 700 Bartuškova 700/20, Třebíč 674 01
Ředitel školy	Mgr.et Mgr. František Pažourek
Telefon	568 850 227, 731 178 708
E-mail	pazourek@zsbartuskova.cz
Metodik prevence	Mgr. Pavlína Šabatová
Telefon	568 850 227, 734 283 750
E-mail	sabatova@zsbartuskova.cz
Specializační studium	ano
Výchovný poradce	Mgr. Marie Hlávková
Telefon	568 850 227
E-mail	hlavkova@zsbartuskova.cz
Specializační studium	ne
Speciální pedagog	Mgr. Pavla Šplíchalová
Telefon	568 850 227, 733 713 774
E-mail	splichalova@zsbartuskova.cz
Specializační studium	ano

Školní rok 2021/2022	Počet tříd	Počet žáků
I. stupeň	14	292
II. stupeň	16	301
Celkem	30	593

Škola se nachází v Třebíči-Borovině, v klidné okrajové části města s výhledem do lesoparku mimo hlavních dopravních komunikací. Je zaměřena na sport /sportovní gymnastiku, plavání, všeobecnou sportovní přípravu/ a na péči o děti se speciálními vzdělávacími potřebami ve specializovaných třídách. Od roku 2003 je zařazena v celostátní síti Škol podporujících zdraví.

Škola je plně organizovaná /1. – 9. stupeň/, výuka probíhá ve 2–4 paralelních třídách. Prostory školy jsou situovány do čtyř hlavních budov vzájemně propojených zastřešenými chodbami. V letošním školním roce má škola 593 žáků, poprvé po několika letech počet žáků klesl pod 600. Většina žáků je z okolní zástavby a přilehlého sídliště. Asi 35 % žáků dojíždí z okolních i vzdálenějších obcí nebo z jiných městských částí. Na druhém stupni jsou specializované třídy pro děti s poruchami učení a třídy sportovní s rozšířenou výukou tělesné výchovy. Ve všech třídách jsou integrováni žáci s podpůrnými plány nebo individuálním vzdělávacím plánem.

V tomto školním roce došlo ke změně vedení školy a k posílení pedagogického sboru o učitele matematiky-zeměpisu a učitelku českého jazyka-občanské výchovy. Na první stupeň byla přijata nová učitelka do třídy 4.B. Do školní družiny nastoupila nová vychovatelka jako zástup za vychovatelku, která je dlouhodobě nemocná. Příchodem nového vedení školy a nových pedagogických pracovníků došlo k omlazení pedagogického sboru. Na posílení výuky českého jazyka ukrajinských dětí dochází i v tomto školním roce výuková asistentka z FPOINT z.s. Jihlava. Škola má kvalifikované trenéry ve sportovních třídách, školní poradenské pracoviště, koordinátorku environmentální výchovy, ve školní družině působí 5 vychovatelek. Na škole působí 16 asistentů pedagoga. Součástí školy je rovněž mateřská škola, do které dochází 20 dětí. Škola využívá vlastní školní jídelnu.

Žáci mají k dispozici kmenové třídy i odborné a pracovny, cvičnou kuchyň, dřevodílnu, školní zahradu, žákovskou knihovnu, učebnu informatiky a robotiky. Pro potřeby žáků, rodičů, učitelů, k jejich vzájemným schůzkám slouží společenská místnost. Ke sportovnímu zázemí školy patří dvě tělocvičny, dvě venkovní víceúčelová hřiště s umělým povrchem, tenisové kurty a dopravní hřiště. Již druhým rokem má škola z technických důvodů uzavřený školní bazén.

V suterénu se nacházejí šatní skříňky pro žáky 2. stupně. Šatní skříňky pro žáky prvního stupně se nacházejí v přízemí školní budovy. Prostory šatních skříněk především na prvním stupni jsou poměrně stísněné a pro dozorujícího učitele i nepřehledné. Na 2. stupni je prostor šatních skříněk je brán jako rizikový, protože zde by mohlo docházet k setkávání žáků

s problémovým chováním. Vstup je proto do těchto prostor vymezen ve školním řádu a celý šatní prostor je zabezpečen kamerami. I nadále sledujeme prostor kolem školních automatů, který je rovněž monitorován kamerou a zesíleným dohledem vyučujících, kteří zde mají dozor. Velmi rizikovým místem bylo vyhodnoceno místo v areálu u tělocvičen a bazénu, kde nejsou stálé dozory. Vstup do těchto prostor, včetně tělocvičen, je povolen žákům pouze s vyučujícím. Žáci jsou do areálu přiváděni vyučujícími, po skončení hodiny odvedeni zpět do vestibulu školy, odkud se rozcházejí do tříd. Velká tělocvična je v době přestávek uzamčena. Častým problémem zůstává i nadále nevhodné chování žáků na toaletách – nepořádek, konzumace elektronických cigaret. O těchto skutečnostech se se žáky hovoří pravidelně na třídnických hodinách a školním parlamentu. Rizikovým prostorem je rovněž areál jídelny a školní družiny, kam se dochází na výuku pouze s vyučujícími a kde také není stálý dozor.

Riziková místa jsou více kontrolována i ve spolupráci s nepedagogickými pracovníky.

1.2 Vnitřní informační zdroje školy

Škola má vybudované školní poradenské pracoviště, které se skládá ze speciálního pedagoga, výchovného poradce a metodika prevence. O práci poradenského pracoviště jsou žáci pravidelně informováni na třídnických hodinách, rodiče na webových stránkách, případně od třídních učitelů na konzultačních hodinách. Školní poradenské pracoviště se schází na pravidelných schůzkách s ředitelem školy – 1x měsíčně nebo dle aktuální potřeby. Ve vestibulu školy je umístěna schránka důvěry tak, aby byla přístupná žákům prvního i druhého stupně. Schránku kontroluje metodik prevence. Knihovna s odbornou a metodickou literaturou pro pedagogy i rodiče se v současné době nachází ve sborovně. Pro pedagogický sbor je k dispozici časopis Prevence, uložený rovněž ve sborovně. Seznam odborné a metodické literatury a odborných časopisů je uveden v Příloze č. 2. Vzhledem k rychlému nárůstu nových druhů návykových látek a rizikového chování je ale nutné sledovat nové zdroje informací a soustavně se v této oblasti vzdělávat. K prezentaci základních informací o poradenském pracovišti slouží informační panely ve vestibulu školy.

Ve škole se opět bude scházet každou první středu v měsíci školní parlament, který je pod záštitou ředitele školy. Na parlament dochází vždy 2 zástupci z každé třídy 5. - 9. ročníku,

kteří informují následně ostatní žáky ve třídě. Na zasedání parlamentu se žáci vyjadřují k dění ve škole, mohou věcně debatovat o problémech výuky, mohou navrhovat školní akce, zlepšení školního prostředí, diskutovat otázky školní jídelny apod.

Velmi důležitá je komunikace žák – rodič – učitel. Většina komunikace od začátku školního roku s rodiči probíhá prostřednictvím Edookitu nebo emailů od třídních učitelů. Podle plánu se uskuteční v průběhu roku třídní schůzky pro 1. a 6. třídy a konzultační hodiny pro 1. a 2. stupeň. Od letošního školního roku bude k dispozici rezervační systém, který zamezí dlouhému čekání rodičů na konzultaci s daným vyučujícím. Důležitá upozornění jsou rovněž umísťována na webové stránky školy. I v tomto školním roce budou připravena tři čísla školního časopisu, který je dalším komunikačním prostředkem zejména mezi žáky.

1.3 Vnější informační zdroje školy

Škola spolupracuje s těmito organizacemi a odbornými zařízeními:

Pedagogicko-psychologická poradna
od letošního školního roku přestěhována
Purkyňovo náměstí 239, Třebíč
Vedoucí pracoviště Mgr. Miluše Ustohalová

Okresní metodik prevence Mgr. Terezie Niederhafnerová
PPP Třebíč, Purkyňovo nám. 239

OSPOD Třebíč
Masarykovo náměstí 116/6, 674 01 Třebíč

Městská policie Třebíč
B. Václavka 59/11, 674 01 Třebíč

Policie ČR

Bráfova 11, 674 01 Třebíč

Krajské ředitelství Policie Kraje Vysočina

nprap. Bc. Martin Hron

Okresní soud – Mediační a probační služba

Bráfova 502, Třebíč

SVP STŘED

Mládežnická 229, 674 01 Třebíč ředitelka Mgr. Martina Bártová

e-mail: bartova@stred.info

SVP Velké Meziříčí

Náměstí 79, Velké Meziříčí

SZÚ Jihlava

MUDr. Irena Zimenová

irena.zimenova@szu.cz

Kancelář Zdravé město MÚ Třebíč

koordinátorka Ing. Markéta Tesařová

DDM Třebíč

Tomáše Bati 1084

Mgr. Kamil Svoboda e-mail:

svoboda@ddmtrebic.cz

Zřizovatel město Třebíč

odbor školství

Bc. Jarmila Zimková

Úřad práce Třebíč

Masarykovo náměstí 6, Třebíč

Seznam internetových stránek, které jsou vnějšími informačními zdroji v oblasti rizikového chování, je uveden v Příloze č. 6.

Seznam důležitých zákonů a metodických pokynů je uveden v Příloze č. 1.

1.4 Přehled volnočasových aktivit

Škola nabízí v rámci školní družiny níže uvedené kroužky, které navštěvují převážně žáci 1. stupně.

Den	Název kroužku	Náplň kroužku	Vedoucí kroužku	od – do
Pondělí	Flétna	hra na flétnu, h. nauka	J. Mařanová	14.30 – 16:00
	Keramika 1. rodiče s dětmi	práce s hlínou	K. Kocourková	15.30 – 17.00
	Hop sem, hop tam	pohybové hry, tanečky, cvičení	V. Luterová	15.00 – 16.30
	Gymnastika	základy gymnastiky	M. Jalovecká	15.00 – 16.30
Úterý	Keramika 2.	práce s hlínou	K. Kocourková	15.00 – 16.30
	Rozmluv se	logohrátky, hry se slovy	P. Řezáčová	15.00 – 16.00
	Hrajeme si anglicky	Základy angličtiny	M. Jalovecká	15.00 – 16.00
Středa	Tvořivé klubíčko	Práce s látkou a vlnou	M. Jalovecká	14.30 – 16.00
	Šikulka	práce s materiálem	J. Mařanová	14.30 – 16.00
	Výtvarný	výtvarné techniky	P. Řezáčová	14.30 – 16.00
Čtvrtek	Dopravní akademie	mise bezpečná cesta	V. Luterová	14.30 – 16.30
	Šperkovnička	výroba šperků, doplňků	K. Kocourková	15.00 – 16.30

	Výtvarný 2.	výtvarné techniky	P. Řezáčová	14.30 – 16.00
	Sportík	Pohybové a míčové hry	M. Jalovecká	15.00 – 16,20
Pátek	Keramika 3.	práce s hlínou	J. Mařanová	14.30 – 16.00
	Kuchtík sudý - lichý týden	vaření, zdravá výživa	P. Řezáčová	14.00 - 16.00
	Svět kolem nás	objevování, tvoření a prožívání světa	V. Luterová	14.30 – 16.00

Školní klub nabízí v školním roce 2026/2027 níže uvedené kroužky, které zahajují svoji činnost od října 2026 a zakončí svojí činnosti k 31.květnu 2027. Jedná se o rozšiřující semináře z matematiky a českého jazyka. Některé z kroužků matematiky a českého jazyka zahajují svoji činnost již během měsíce září 2026. Kroužky jsou vedeny vyučujícími naší školy.

Den	Název kroužku	Náplň kroužku	Vedoucí kroužku	od – do
Úterý	Praktika z matematiky	rozšiřující učivo	Šimková	13.30 – 14:30
	Praktika z českého jazyka	rozšiřující učivo	Vaňková	13.30 – 14.30
	Konverzace z anglického jazyka 6.ročník	komunikace, hry, slovní zásoba	Gottliebová	13.30 – 14.30
Středa	Konverzace z anglického jazyka 6.ročník	komunikace, hry, slovní zásoba	Gottliebová	13.30 – 14.30
	Praktika z matematiky	rozšiřující učivo	Šimková	13.30– 14.30
	Praktika z českého jazyka	rozšiřující učivo	Vaňková	13:30 – 14:30
	Přírodovědný kroužek	badatelský kroužek	Jonáš	13.30 – 14.30
čtvrtek	Praktika z matematiky	rozšiřující učivo	Štveráčková	13:30 – 14:30
	Praktika z českého jazyka	rozšiřující učivo	Vaňková	13.30 – 14.30

Zájmové sportovní kroužky pod Nadací Agrofert:

Úterý	Florbal	1.- 3. ročník 2 skupiny	Pacholík Dobrovolný	13.15– 14.00
Středa	Florbal	4. - 5. ročník	Pacholík Dobrovolný	13.30 - 14.15
Čtvrtek	Fotbal	1.-3. ročník 4.-5. ročník	Pacholík Dobrovolný	13.15 – 14.00

Další volnočasové aktivity v našem městě nabízí Základní umělecká škola Třebí..č, Dům dětí a mládeže Třebíč, Sokol Třebíč, celá řada dalších sportovních klubů, jako např.: HFK Třebíč – fotbal, HTK Třebíč – tenis, FŠ Třebíč – fotbal, Snipers Třebíč – florbal, TJ Spartak Třebíč – atletika, HS Třebíč – hokej, Gymclub Třebíč – sportovní gymnastika, SK Baver Třebíč – moderní gymnastika, Laguna Třebíč – plavání, Nuclears Třebíč – baseball, TJ BOPO Třebíč – kuželky, TJ Třebíč – basketbal. Z dalších organizací jsou to: Centrum volného času Hrubínka, Diecézní charita Brno – Oblastní charita Třebíč, Městská knihovna v Třebíči, Nízkoprahový klub Barák, Scarabeus Třebíč, o. s., Třebíčské centrum, o. s.

2. Cíle Preventivního programu

2.1 Dlouhodobé cíle

Dlouhodobým cílem je udržet dobré sociální klima ve škole a zapojovat učitele do tvorby MP. K dlouhodobým cílům patří také vedení žáků pedagogickými pracovníky ke správnému sebehodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, k poznání sebe sama, ke zvládání stresu a k zásadám zdravého životního stylu. K zajištění toho cíle je potřeba dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy, potřeba aktuálních témat by měla vyplynout právě ze spolupráce třídních učitelů, metodika prevence a vedení školy.

Dlouhodobým cílem je rovněž dodávat žákům přiměřené a kvalitní informace v oblasti primární prevence a tím u nich minimalizovat možnosti rizikového chování.

2.2 Střednědobé cíle

Vzhledem k tomu, že škola je místo velmi proměnlivé z hlediska fungování jednotlivých kolektivů nebo budování vztahů mezi žáky a pedagogy, jsou střednědobé cíle prakticky stále stejné. Ke střednědobým cílům patří pravidelná evaluace preventivního programu, průběžné sledování sociálního klima ve škole z hlediska rizikového chování, soustředění se na včasnou diagnostiku projevu rizikového chování a spolupráce s odbornými pracovišti. Na prvním stupni se zaměřujeme na postupné odbourávání jazykové bariéry a bezproblémové začleňování ukrajinských dětí do třídních kolektivů. Za velmi důležité považujeme vymezovat se proti vulgárnímu vyjadřování žáků, které začíná být bráno mezi žáky jako něco běžného a normálního a velmi často je tolerováno ze strany pedagogických pracovníků. Vetší toleranci zaznamenáváme u rodičů u užívání elektronických cigaret jejich dětmi. Cílem je hledat nové a kvalitní programy v rámci specifické primární prevence a co nejvíce propojovat práci pedagogů a školního poradenského pracoviště.

2.3 Krátkodobé cíle

Krátkodobé cíle zaměřujeme na jednotlivé cílové skupiny a jsou vytyčeny pro školní rok 2026/2027. Jedná se tedy o realizaci jednotlivých aktivit určených Preventivním programem pro daný školní rok.

3. Zaměření PP pro jednotlivé cílové skupiny

3.1 Pedagogický sbor a nepedagogičtí pracovníci školy

Tento školní rok se budeme především věnovat třídním kolektivům. Mezi žáky narůstá agresívní chování, neochota ke kompromisu, individualismus a sebeprosazování se často na úkor kolektivu. Objevuje se záměrné ničení věcí a školního vybavení. Je nutné vést žáky k větší vzájemné toleranci, pomoci a sebereflexi. Není to úkol pouze pro třídní učitele, přestože jejich působení na třídní kolektiv je největší, ale i ostatní vyučující by měli působit výchovně v rámci svých hodin, myšleno podporovat vzájemnou spolupráci, respekt k druhému, spravedlivý a motivující přístup ke všem žákům a zároveň netoleranci k určitým projevům chování.

Třídní učitel by měl být jako první informován o problému ve své třídě, zjistit si pečlivě a v klidu informace, vyhodnotit a začít jednat. Pokud se problém opakuje nebo přesahuje třídu, třídní učitel konzultuje situaci se členy školního poradenského pracoviště. V každém případě je potřeba jednat, najít řešení problému, nejlépe společně se žáky. O vzniklé situaci si vyhotovit krátký zápis. Třídní učitelé jedenkrát za měsíc vyhodnocují chování žáků ve třídě. Pokud zjistí u žáků chování, které se neslučuje se školním řádem, např. vulgární vyjadřování, nevhodné chování k dospělým nebo vrstevníkům, návykové látky, oznamují tyto skutečnosti písemnou formou metodikovi prevence. Komunikace funguje, předávání těchto informací probíhá většinou ústní formou.

Škola má k dispozici zázemí, kde je možno vést důstojně a nerušeně konzultace se žáky i rodiči. Místnost se nachází na dobrém strategickém místě v přízemí školní budovy. Možnost ji využívat mají všichni pedagogičtí pracovníci školy.

Důležitým úkolem je i nadále pokračovat ve spolupráci s nepedagogickými pracovníky, kteří nám pomáhají monitorovat jednak riziková místa ve škole, upozorňují na nevhodné chování žáků vůči sobě nebo dospělým, ničení školního majetku, vandalismus. V minulém školním roce se objevilo několik případů nevhodného chování k nepedagogickým pracovníkům a neuposlechnutí jejich pokynů. Takové chování žáků je nutné eliminovat, především soustavným vysvětlováním zásad slušného chování k těmto pracovníkům školy, a pokud se jedná o opakovaný jev zahrnout do hodnocení chování.

Pokračujeme ve spolupráci s OSPOD, byly navázány kontakty s kurátory pro mládež, dochází k vzájemné informovanosti a zapojení rodičů do řešení vzniklých problémů. Problém je v současné době v možnostech získat konzultaci u psychologa, kterých je nedostatek a jsou dlouhé čekací lhůty. Třebíč v současné době nemá svého školního psychologa. Neodkladné záležitosti jsou řešeny ve spolupráci s PPP Třebíč, která nám velmi vychází vstříc.

3.2 Rodiče

Rodiče mají možnost konzultovat a řešit vzniklé problémy se členy školního poradenského pracoviště, jehož součástí je i pozice metodika prevence. Většina rodičů se obrací na metodika prevence přes třídního učitele, někteří se obracejí přímo. Metodik pak konzultuje problém s třídní učitelem. Tento stav budeme chtít udržet a naší snahou bude co nejvíce informovat rodiče o situaci ve škole z hlediska primární prevence, o programech, které budou realizovány, o možnostech, kam se v případě potřeby mohou obrátit o radu a pomoc. Tyto informace budeme i nadále poskytovat rodičům přes třídního učitele na třídních schůzkách a konzultačních hodinách nebo formou individuálních schůzek s rodiči. Tento systém je již dostatečně nastaven, je funkční, dalším krokem bude získávat dostatečnou zpětnou vazbu od rodičů.

Úkolem metodika prevence i pro tento školní rok je nachystat materiál pro třídní učitele, který bude obsahovat:

- připomenutí pro třídní učitele: informovat rodiče především v 1. a 6. třídách o organizaci a průběhu školního roku (začátek a konec školního roku, svátky, prázdniny) a organizaci

vyučování (kdy začíná a končí vyučování, přestávky apod.), o způsobech omlouvání nepřítomnosti žáků ve vyučování (kdo, kdy, komu, jakým způsobem)

- informace o školním poradenském pracovišti (kdo, kde sídlí, kontakt, s čím se na koho obrátit),
- stručné zhodnocení minulého školního roku z hlediska výskytu sociálně patologických jevů na škole,
- plán programů primární prevence pro letošní školní rok

Tento materiál bude připraven na první rodičovské schůzky 1. a 6. tříd, které se budou konat v úterý 6. října 2027

Veškeré informace o školním poradenském pracovišti, kontakt na metodika prevence, rodiče naleznou na webových stránkách školy.

Na webových stránkách školy je k dispozici i Preventivní program pro školní rok 2026/2027 a veškeré jeho přílohy jako je Krizový plán, Minimální plán proti šikanování, Minimální plán proti záškoláctví a Strategie předcházení školní neúspěšnosti, Krizový plán pro děti s PAS.

Nejdůležitějším cílem je pravidelná, vstřícná, vysvětlující komunikace s rodiči a vzájemná informovanost rodič – škola v oblasti rizikového chování dětí.

3.3 Žáci

Abychom dovedli žáky k naplňování dlouhodobého cíle, tj. udržení dobrého sociálního klima na škole, musíme u nich rozvíjet především jejich sociální dovednosti, to znamená naučit žáky:

- otevřeně komunikovat,
- řešit problémy,
- pracovat v týmu,
- pozitivně vnímat sám sebe, mít zdravé sebevědomí,

- být empatický.

Toho dosáhneme, pokud žáky naučíme:

- respektovat lidské potřeby, individuální potřeby a odlišnosti,
- vlastní zodpovědnosti k daným právům a povinnostem,
- zapojovat se do spoluvytváření pravidel ve školním prostředí.

4. Strategie a metody

4.1 Školní řád

- vytváření jasných a přehledných pravidel v podobě školního řádu,
- školní řád prochází na konci školního roku revizí, podle aktuálních potřeb je doplňován,
- připomínkovat školní řád mohou pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci, rodiče (v rámci třídních schůzek a osobních konzultací s třídním učitelem nebo vedením školy), žáci (v rámci schůzek školního parlamentu a třídnických hodin), odkaz na školní řád: www.zsbartuskova.cz.

4.2 Vztah učitel – žák

- budování vzájemné důvěry mezi učitelem a žákem,
- učitel se zajímá o žáka, podněcuje komunikaci se žákem, získává jeho důvěru,
- žák se může na učitele vždy obrátit, ví, že bude vždy respektován.

4.3 Skupinová práce

- zapojování žáků do skupinové práce, tj. využívat ve vyučování formy týmové práce, podporovat zapojení všech členů týmu,
- učit vyjadřovat své názory a zároveň naslouchat druhým.

4.4 Nespecifická primární prevence

V rámci nespecifické primární prevence je škola zapojena aktivně do těchto projektů:

Sportovní soutěže v rámci AŠSK

Zdravá škola

VIP – kariéra

První pomoc do škol

Den Země

Projekt Mezi námi (mezigenerační setkávání)

Projekt Čtení před spaním (spolupráce s MŠ)

Kromě těchto projektů škola organizuje:

- různé tematické exkurze,
- školní sportovní akce a soutěže
- lyžařský výcvikový kurz pro 7. ročník,
- plavecký výcvik 3. a 4. ročníky,
- ekologické programy
- celoroční sběr starého papíru,
- kulturní akce – Městské kulturní středisko Třebíč,
- velikonoční a vánoční dílny
- exkurze, besedy, výjezdy do zahraničí

Preventivní programy probíhají v tomto školním roce již od září. Žáci devátých ročníků v rámci přípravy volby povolání budou mít besedy se zástupci škol či pracovníků Úřadu práce v Třebíči. Žákům bude doporučeno zúčastnit se s rodiči veletrhu vzdělávání – DIDACTA.

O termínu Didacty budou rodiče i žáci včas informováni, stejně jako o možnosti domluvit si konzultaci s kariérovým poradcem ve škole nebo konzultaci na Úřadu práce v Třebíči.

4.5 Specifická primární prevence

4.5.1 Specifická primární prevence a její vnitřní zajištění

Podle ŠVP a podle jednotlivých typů rizikového chování vymezujeme:

Záškoláctví

Od 1. ročníku jsou žáci vždy na začátku každého školního roku v třídnických hodinách třídním učitelem seznámeni se školním řádem, který obsahuje:

- organizaci školního roku (svátky, prázdniny apod.),
- organizaci vyučování (kdy vyučování začíná, končí, délka vyučovací hodiny apod.),
- způsoby omlouvání nepřítomnosti žáka (kdo a kdy žáka omlouvá, jakým způsobem).

Dále jsou žáci informováni:

- o poradenských službách poskytovaných školou,
- o poradenských službách poskytovaných jinými zařízeními,
- kdo působí na škole jako výchovný poradce, metodik prevence, speciální pedagog a školní psycholog (kdy a kde jsou jejich služby dostupné).

ročník	předmět	téma	výstup
1.	prvouka	denní režim	orientuje se v pojmech školní práce, odpočinek, zábava, čas na odpočinek
2.	prvouka	kalendářní a školní rok, hodiny, odhad času, denní režim dne	využívá časové údaje při řešení různých situací, orientuje se v kalendářním i školním roce
4.	vlastivěda	práva a povinnosti žáků	chápe pojem povinná školní docházka a nutnost dodržování pravidel chování ve škole

5.	vlastivěda	základní lidská práva a práva dítěte	rozumí pojmu právo na vzdělání, povinná školní docházka
6.	výchova k občanství	škola – základ života, umění učit se	uvědomuje si význam školy pro další život, učí se správným postupům při přípravě na vyučování
7.	výchova k občanství	ve škole, mezi vrstevníky, komunikace	uvědomuje si, co působí na formování osobnosti, rozpozná negativní vlivy a učí se je eliminovat, volí způsob komunikace s ohledem na aktuální situaci
8.	výchova k občanství	formování osobnosti: co je už za mnou, kde právě jsem, kam jdu, co chci a mohu	uvědomuje si důležitost školy na formování osobnosti člověka

Šikana a extrémní projevy agrese, intolerance

ročník	předmět	téma	výstup
1.	prvouka	člověk jako individualita po stránce fyzické i duševní, odlišnosti lidí	uvědomuje si základní rozdíly mezi jednotlivci
1.	prvouka	vhodné chování v rodině, ke spolužákům a učitelům, na veřejnosti	dodržuje zásady bezpečného a slušného chování, zásady tolerance
2.	prvouka	osobní bezpečí, důležitá telefonní čísla	chová se obezřetně při setkání s neznámými lidmi, učí se odmítat komunikaci, která je mu nepříjemná

3.	prvouka	soužití a chování ve škole, člověk jako individualita, odlišnosti lidí	projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům
5.	vlastivěda	soužití lidí, rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům, pravidla komunikace, etické zásady	obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení
6.	výchova ke zdraví	bezpečné chování a komunikace, bezpečný projev v rizikovém prostředí, nebezpečí prostřednictvím médií, sebeochrana a vzájemná pomoc v rizikových situacích, šikana krizová centra, linky bezpečí	dokáže řešit krizové situace s minimálním dopadem na svou osobnost
7.	výchova ke zdraví	ve škole, mezi vrstevníky, komunikace, média, šikana, způsoby obrany, legislativa	rozpozná negativní vlivy ve svém okolí, učí se je eliminovat, volí způsob komunikace podle aktuální situace, odmítá způsoby chování poškozující zdraví, odmítá fyzické i psychické násilí
8.	výchova ke zdraví	lidská společnost a násilí, osobní bezpečí a životní prostředí	respektuje pravidla soužití ve společnosti, tím přispívá k utváření kvalitních mezilidských vztahů, odmítá projevy agrese a intolerance

Rizikové chování v dopravě a rizikové sporty

ročník	předmět	téma	výstup
1.	prvouka	bezpečná cesta do školy	na modelových situacích se učí uplatňovat základní pravidla silničního provozu
2.	prvouka	okolí bydliště a školy, možná nebezpečí	orientuje se v místě svého bydliště, školy, zná cestu a možná nebezpečí
3.	prvouka	bezpečný pohyb v okolí, riziková místa a situace	vyznačí v jednoduchém plánu bezpečnou cestu na určité místo, rozliší možná nebezpečí
3.	prvouka	soužití a chování ve škole, člověk jako individualita, odlišnosti lidí	projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům
5.	přírodověda	osobní bezpečí, vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v silničním provozu, předcházení rizikovým situacím v dopravě a dopravních prostředcích, bezpečnostní prvky	uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události, vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování v silničním provozu
7.	výchova ke zdraví	agrese, adrenalinové sporty a činnosti, nedodržování pravidel obecně, při sportu, na silnici	uvědomuje si možná nebezpečí a odmítá způsoby chování poškozující zdraví
8.	výchova ke zdraví	poskytování první pomoci, bezpečnost silničního provozu	respektuje pravidla, zná zásady první pomoci teoreticky i prakticky

9.	výchova k občanství	právo, orgány právní ochrany a sankce, přestupky a správní řízení, trestní právo	rozpozná protiprávní jednání, porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, dodržuje právní ustanovení

Rasismus, xenofobie

ročník	předmět	téma	výstup
2.	prvouka	člověk jako individualita	je tolerantní ke spolužákům na úrovni svého věku, rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci
3.	prvouka	odlišnosti lidí, etnický původ	projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků a jiných lidí a etnickému původu
4.	vlastivěda	projevy rasismu, netolerance menšin	rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou
6.	výchova k občanství	jsme rozdílní, první krok k lidským právům, práva a povinnosti, moje a tvoje práva	seznamuje se se základními lidskými právy, respektuje rovnost všech lidí, učí se uplatňovat svá práva a nepoškozovat práva druhých
7.	výchova k občanství	kultura, umění, víra a náboženství	vysvětlí obsah pojmu kultura a náboženství, uvědomuje si důležitost
			objektivního pohledu na odlišné kultury, nechápe tuto odlišnost jako důvod k nepřátelství a strachu

9.	výchova k občanství	problémy současného světa	uvede příklady globálních problémů světa, navrhne možné řešení na úrovni lokálních problémů

Sexuální rizikové chování

ročník	předmět	téma	výstup
1.	prvouka	lidské tělo	dokáže popsat části lidského těla, chápe vývoj člověka od narození do stáří
3.	prvouka	osobní nebezpečí	chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která mu je nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
4.	vlastivěda	základní lidská práva, práva dítěte	
5.	přírodověda	pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, základy lidské reprodukce, vývoj jedince, etická stránka sexuality	rozlišuje jednotlivé etapy lidského života, orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození
7.	výchova ke zdraví	dospívání, puberta, odlišnosti období	zaujímá stanovisko k názorům
		odlišnosti období, pohlavní orgány, projevy tělesné zralosti, sexualita	dospívajících, umí vyjádřit své pocity spojené s dospíváním a lidskou sexualitou

8.	výchova ke zdraví	láska, partnerské vztahy, co je a co není normální, plánované rodičovství, těhotenství, porod, péče o dítě, kuplířství, prostituce, pornografie	podporuje pozitivní vztahy, jako jsou přátelství, láska, partnerské vztahy, manželství a rodičovství, chápe rizika předčasného zahájení pohlavního života a uvědomuje si důsledky, vyjádří vlastní názor na odlišnosti v sexualitě
8.	přírodopis	vývin lidského jedince, mužské pohlavní ústrojí, ženské pohlavní ústrojí, oplození, nitroděložní vývin, vývoj po narození, pohlavní choroby	popíše stavbu a funkci pohlavních ústrojí, proces oplození a vývoj jedince, zná nebezpečí pohlavních chorob

Prevence v adiktologii

ročník	předmět	téma	výstup
3.	prvouka	osobní nebezpečí, návykové látky	ví, co znamená pojem návykové látky, umí uvést příklad
4.	přírodověda	návykové látky a zdraví	seznamuje se s nebezpečím návykových látek
5.	přírodověda	odmítání návykových látek, hrací automaty a počítače, závislost	předvede v modelových situacích návykových látek, hrací automaty a počítače, závislost
6.	Výchova ke zdraví	pozitivní a negativní životní cíle a hodnoty, alkoholismus a kouření a jiné návykové látky, nebezpečí dalších závislostí, reklama na návykové látky, modelové situace na nácvik odmítání	chápe pozitivní životní hodnoty a cíle, uvědomuje si nebezpečí a důsledky užívání návykových látek

		negativních látek a jevů	
7.	Výchova ke zdraví	drogy, léčiva, přírodní a chemické látky, doping – vedlejší účinky a škodlivost, legislativa, dělení drog, jiné návykové látky – alkohol, cigarety, káva, posilování pevné vůle	zaujímá odmítavé stanovisko k propagování návykových látek, chápe pocity a potřeby drogově závislých lidí, vyjmenuje odmítavá stanoviska k užívání drog a jiných závislostí, poznává a chápe nutnost prevence závislostí

8.	výchova ke zdraví	prevence zneužívání návykových látek a společenská nebezpečnost, důvody vzniku závislosti	chápe souvislosti mezi důvody vzniku závislosti a chováním člověka, posoudí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek
		jak se nestát závislým, proč nebrat drogy, kdo nám pomůže od závislosti, drogy a sport, jak jednat s lidmi, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo drog	dokáže se bránit závislosti kvalitním bráněním volného času, rozvíjením vlastních zájmů, dokáže vysvětlit a uplatňovat argumenty proti užívání drog, umí poradit sobě i druhým, kde hledat případnou odbornou pomoc při různých závislostech, vyhodnotí situaci, jak jednat s lidmi pod vlivem alkoholu nebo drog, navrhne postup první pomoci
8.	přírodopis	hygiena duševní činnosti, toxikomanie, pozitivní a negativní dopad prostředí a životního stylu na zdraví člověka	zdůvodní škodlivost toxikomanie a uvede nutná pravidla pro udržení duševního zdraví

Spektrum poruch příjmu potravy

ročník	předmět	téma	výstup
2.	prvouka	lidské tělo, jeho části, péče o zdraví, zdravá výživa	uplatňuje základní hygienické návyky, přiměřeně věku projevuje vhodným chováním vztah ke zdraví
3.	prvouka	zdravý životní styl, pitný režim, způsoby uchovávání potravin	uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím základních znalostí o lidském těle, projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví
5.	přírodověda	lidské tělo, jeho	využívá poznatků o lidském těle
		stavba, základní funkce a projevy	k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života
6.	výchova ke zdraví	vliv výživy na zdraví člověka, výživová hodnota potravin, energetická potřeba organismu, sestavování jídelníčku	uvědomuje si význam správného stravování pro zdravý vývoj a život člověka
7.	výchova ke zdraví	bulimie, anorexie, obezita, vegetariánství, veganství, rozdílnost stravování jiných národů	rozumí pojmům, umí vyjádřit své postoje k poruchám výživy a nevhodným stravovacím návykům, toleruje odlišné stravování jiných národů

8.	výchova ke zdraví	vliv výživy a způsobu stravování na zdraví člověka, jak tělo zpracovává a využívá potraviny, výživa dětí a sportovců, nežádoucí způsoby výživy, reklama a výživa	vysvětlí a respektuje pravidla zdravého způsobu stravování, posoudí rozdíly mezi zdravou a nezdravou výživou, hledá souvislosti se vznikem civilizačních chorob, rozpozná poruchy příjmu potravy a odhadne možné příčiny, navrhne jídelníček pro určitou skupinu lidí podle zátěže věku a pohlaví, pochopí a vysvětlí nevhodné působení reklamy na zdravý životní styl a výživu

Okruh poruch a problémů spojených se syndromem CAN

ročník	předmět	téma	výstup
2.	prvouka	rodina a její členové	rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi
3.	prvouka	osobní nebezpečí	chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
4.	vlastivěda	život a funkce rodiny, postavení jednotlivce, příbuzenské vztahy	chápe postavení jednotlivých členů rodiny, jejich povinnosti a práva, vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí pravidla pro soužití v rodině i mimo ni

5.	vlastivěda	vztahy k druhým, etická stránka vztahů, pomoc, respektování, šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita a jiné formy násilí, násilí v médiích	rozezná možná nebezpečí vůči vlastní osobě, ví, kam se obrátit pro radu a pomoc, uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví
7.	výchova ke zdraví	duševní a tělesné zdraví, vyrovnávání se s problémy,	zaujímá stanoviska k různým názorům týkajících se práv a povinností nejen členů rodiny, umí
		životní styl, rodina, rodičovská zodpovědnost, domov, domácí pohoda, domácí násilí, rozvod, modelové situace a nácvik asertivního chování	vyjádří své pocity spojené s životem ve funkční, příp. nefungující rodině, hledá kompromis ve vztazích, zaujímá stanovisko k nevhodným lidským postojům
8.	výchova ke zdraví	rodina dříve a dnes, rodina a její význam, faktory ovlivňující stabilitu rodiny, rodičovské předpoklady, neshody v manželství, problémy současné rodiny, rozpad rodiny	analyzuje hlavní rysy rodiny v minulosti a vyvodí odlišnosti od současného pojetí rodiny, uvědomí si a posoudí kvality rodičů a jejich předpoklady pro výchovu dětí, posoudí vztahy mezi rodiči a dětmi, včetně otázky lásky a porozumění, uvědomuje si shody a rozdíly mezi funkční a dysfunkční rodinou, posoudí možné příčiny krizí v rodině a hledá vhodná řešení

4.5.2 Specifická primární prevence a její vnější zajištění

Předpokládané programy:

1. ročník

„Bezpečně do školy“ – Městská policie Třebíč, 13. 10. 2026

formy práce: beseda, diskuze, praktické ukázky

téma: jak správně přecházet silnici, bezpečné chování na cestě do školy a v dopravních prostředcích, seznámení s prací strážníků MP

2. ročník

„Bezpečně doma i venku“ – Městská policie Třebíč, 20. 10. 2026

formy práce: beseda, diskuze, praktické ukázky

téma: jak se chovat, když jsem sám doma nebo na ulici, zásady chování při napadení psem, tel. čísla ISZ, jak volat

3. ročník

„Mozaika“ – SZÚ Jihlava, 3. 11. 2026

formy práce: beseda, práce na stanovištích

téma: osobní hygiena, prevence nemocí, zdravý životní styl

„Stříkačka“ – Městská policie Třebíč, 18. 11. 2026

formy práce: přednáška, beseda

téma: co je droga, návyková látka, alkohol, cigarety, jaké chování droga způsobuje, negativa užívání drog

4.ročník

„Chovám se správně“ – Městská policie Třebíč, celý školní rok /1x měsíčně/

10.11., 7.12. 2026, 11.1., 15.2., 8.3., 12.4., 10.5., 14.6. 2027 /dlouhodobý program bude zakončen sportovně-brannou akcí, kterou škola připraví ve spolupráci s MP Třebíč

formy práce: brainstorming, modelové situace, výklad, výcvik, rozbor, praktické ukázky

téma: bezpečí na ulici, nebezpečná místa, zloději, násilí, vandalismus, alkohol, návykové látky, kyberšikana, pyrotechnika, rasismus

5.ročník

„Nenič mě, sloužím všem“ – Městská policie Třebíč, 24. 11. 2026

formy práce: beseda diskuze

téma: problematika vandalismu

6.ročník

„Adaptační programy“ – DDM Třebíč,

6.A – 23. 9. 2026, 6.B – 30. 9. 2026

6.C – 7. 10. 2026, 6.S – 4. 11. 2026

formy práce: zážitkové hry, diskuze

téma: budování nového třídního kolektivu

„Poruchy příjmu potravy“ - SZU Jihlava, MUDr. Zimenová,

třídy 6. ABCS – 12. 11. 2026

formy práce: beseda

téma: bulimie, anorexie

7.ročník

„Dej si taky, díky nechci“ – SZU Jihlava

třídy 7. ABCS – 22. 9. 2026, 12. 11. 2026

formy práce: práce ve skupinách vedená lektorem

téma: prevence závislostí, kouření, drogy

„Právní odpovědnost“ – Městská policie Třebíč, 31. 3. 2027

třídy 7.ABC

formy práce: beseda, analýza situací

téma: právní odpovědnost u mladistvých

„Jak se nestát obětí“ – Městská policie Třebíč, (program určený pro dívky),

děvčata tříd 7.ABCS – 24. 2. 2027 (dvě skupiny)

formy práce: skupinová práce, analýza videozáznamu, výklad, modelové situace, výcvik

téma: pohlavní nedotknutelnost osob mladších 15 let, sexuální násilí, posílení sebevědomí, odpovědnosti a samostatného rozhodování, pojmy znásilnění, ublížení na zdraví, minimální kurz sebeobrany

8.ročník

„Jak předcházet nebezpečným situacím“ – Městská policie Třebíč,

třídy 8. ABCS – 20. 4. 2027 (3 skupiny)

formy práce: skupinová práce, analýza videozáznamu, brainstorming, modelové situace, výcvik

téma: nebezpečné situace (stopování, nebezpečná místa…) bezpečnostní složky, prevence, represe, kontrola

9.ročník

„Práce městské policie“ – Městská policie Třebíč, dle zájmu žáků

formy práce: beseda, analýza videozáznamu, brainstorming, výklad

téma: kdo se může stát strážníkem, podmínky pro přijetí, pojmy bezpečnostní složky, výkon dopravní služby, pořádkové služby

„Hrou proti AIDS“ – SZU Jihlava, 13. 10. 2026

třídy 9. ABCS

formy práce: práce ve skupinách vedená lektorem

téma: prevence, šíření nemoci, odpovědnost v sexuálním chování jedince

„K- Centrum Noe“ - II. pololetí školního roku

formy práce: beseda

téma: problematika užívání drog, drogová závislost, její příčiny a

důsledky

Za realizaci těchto programů zodpovídá školní metodik prevence. Na začátku školního se seznámí s plánem preventivních programů třídní učitelé a obeznámí s nimi žáky na třídnických hodinách. Plán programů je otevřený, je možné v průběhu školního roku zařadit další programy k jiným než výše uvedeným tématům, která budou vycházet z potřeb žáků.

Všech programů, které zajišťují vnější subjekty, se účastní žáci se svým třídním učitelem, případně s vyučujícím daného předmětu, místo kterého program probíhá. Třídní učitel předá zhodnocení programu školnímu metodikovi prevence. I nadále se budeme snažit posílit témata zaměřená na rizikové chování žáků v předmětech jako Občanská výchova nebo Výchova ke zdraví. Vnějších subjektů, které poskytují kvalitní preventivní programy není mnoho, pokud program neproběhne v domluveném termínu, není v některých případech možné získat termín náhradní.

5. Třídnické hodiny

Základní jednotkou školy je třída. Vztahy mezi dětmi ve třídě ovlivňují atmosféru v celé škole. V rámci školy zodpovídá za třídu její třídní učitel. Měl by dbát na soudržnost kolektivu, podporovat toleranci a přátelské vztahy ve třídě. Třídní učitel je zároveň prostředníkem mezi školou, dětmi a rodiči. Třídnické hodiny jsou určeny k práci se třídou a k řešení aktuálních problémů. Třídnické hodiny jsou zařazeny do rozvrhu nepravidelně, minimálně však 1x za měsíc. Třídní učitel musí v dostatečném předstihu informovat písemně rodiče o přesném termínu konání třídnické hodiny. Cílem třídnických hodin je zlepšovat komunikaci mezi žáky, vytvářet pozitivní vztah mezi třídním učitelem a třídou, předcházet a odhalovat rizikové chování. Metodická náplň třídnických hodin je zaměřena na nácvik tolerance, empatie, akceptace sebe i druhých a také nácvik řešení problémů.

Náměty činností pro třídnické hodiny:

1/ seznámení a stmelování kolektivu (nově vzniklý kolektiv, nový žák, nový učitel)

2/ stanovení základních pravidel chování ve třídě i ve škole

3/ aktuální problémy třídy

4/ vztahy ve třídě (pravidelná sonda do vztahů ve třídě)

5/ plánování společných činností (školní výlet, exkurze, účast na akcích školy, školní vystoupení)

6/ řešení provozních záležitostí školy (seznamování s novými opatřeními ve škole, závěry a úkoly školního parlamentu)

Na třídnických hodinách žáky motivujeme k aktivitě a zájmu sledovat dění ve škole, zapojit se do něj a také ho ovlivňovat. Třídní učitel provede záznam o třídnické hodině a třídnickou hodinu zapíše do třídní knihy.

6. Monitoring

Monitorování rizikového chování žáků spočívá v odhalování nežádoucích projevů tohoto chování ve škole i mimo ni. Jedná se především o zachycení těchto typů chování: agresivita, šikana, alkohol, kouření a jiné závislosti, ničení školního majetku, slabý prospěch, neplnění

školních povinností, pozdní příchody a záškoláctví. Cílem je zachytit výše uvedené případy chování včas, tak aby nedošlo k jeho rozšiřování. Proto je velmi důležité, aby na škole fungovala spolupráce mezi třídními a netřídními učiteli, školním poradenským pracovištěm, vedením školy i nepedagogickými pracovníky školy, neboť každý z výše jmenovaných může zachytit signály nevhodného chování a měl by je předat k řešení třídním učitelům, příp. školnímu poradenskému pracovišti.

V minulém školním roce jsme zaznamenali ve škole u žáků nárůst užívání elektronických cigaret. K tomuto tématu budeme směřovat monitoring, který bude probíhat po celý školní rok jednak metodou pozorování a ve druhém pololetí školního roku provedeme dotazníkové šetření.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Seznam zákonů, vyhlášek a metodických pokynů

Příloha č. 2: Seznam odborné a metodické literatury

Příloha č. 3: Krizový plán školy

Příloha č. 4: Minimální plán proti šikanování

Příloha č. 5: Seznam internetových stránek – vnější informační zdroje

Příloha č. 6: Minimální plán proti záškoláctví

Příloha č. 7: Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Příloha č. 8: Krizový plán pro děti s PAS

Přílohy

Příloha č. 1: Seznam zákonů, vyhlášek a metodických pokynů

Školy se při řešení výchovných problémů žáků řídí těmito právními předpisy, popřípadě metodickými pokyny:

Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákonem č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Zákonem č. 89/2012 S., občanským zákoníkem

Zákonem 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi

Zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákonem č. 40/2009 Sb., trestním zákoníkem, ve znění pozdějších předpisů

Zákonem č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákonem 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláškou č.72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.,

Vyhláškou č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů

Metodickým pokynem MŠMT k zajištění bezpečnosti a ochrany dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, **č. j. 37 014/2005-25**

Metodickým pokynem MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, **č. j. 10 194/2002-14**

Metodickým doporučením MŠMT pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků, **č. j. MSMT-43301/2013**

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních **č.j. 21149/2016**

Příloha č. 2: Seznam odborné a metodické literatury

časopis Prevence

Štreit J. - Cesta ke svobodě

Jak poznat kamarády a udržet si je

Otestujte schopnosti svého dítěte

Hry pomáhají s problémy

Hry pro výchovu k odpovědnosti a sebedůvěře

365 zábavných činností bez televize

Techniky arteterapie

Kartotéka her

Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí

Výchova k toleranci a proti rasismu

Terapie homosexuality

Uvolněně a s přehledem

Nesoustředěné a neklidné dítě

Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí

Nešpor K., Csémy L. – Bažení

Jak poznat a překonat problémy s hazardní hrou

Souvislosti mezi alkoholem a jinými návykovými látkami

Jak přestat brát drogy

Jak překonat problémy s alkoholem

Žít naplno

Zvládni svůj stres

Návyková rizika a stres u zdravotnických profesí

Nešpor K. – Tajná zpráva z planety X

Drogy – Jak vlastně vypadají

Řekni drogám NE!

My, drogy a Evropa

Slovník prevence problémů

Drogy – Poznej svého nepřítele

I vašim dětem se to může stát Subutex

Nešpor K. a kol. – Zásady efektivní primární prevence

Pokorná V. – Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení Šišková T. – Menšiny a migranti v ČR

Tomášek F. – Pedagogika

Psychologické testy

Hry k odpovědnosti a sebedůvěře

Problematika dětské pornografie

Kolář – Bolest šikanování

Kyberšikana a její prevence – příručka pro učitele

Kovář P., Uzel R. – Antikoncepční otazníky

Borník M. – Drogy

Debatování

Šulová L. – Jak učit výchovu k manželství a rodičovství

Montagniera – AIDS, fakta a naděje

Kniha života

Brázdová D. – Zásady společenského chování

Šedý J. – Hledání

Rastetter N. – Klíč k náboženství

Album lidských práv

Dětská práva

Gato M. – Hry v místnosti pro malé i velké

Matějková J. – Krizová intervence v podmínkách školy

Příloha č. 3: Krizový plán

Žák nahlásí učiteli, že mu někdo něco odcizil:

- třídní učitel o krádeži a jejím šetření provede záznam se všemi důležitými skutečnostmi (kdo – kdy – kde – proč – jak – čím),
- třídní učitel oznámí událost řediteli školy,
- třídní učitel informuje o situaci zákonné zástupce žáka, kterému byla věc odcizena,
- třídní učitel informuje o situaci zákonné zástupce žáka, který se krádeže dopustil (vždy až poté, co zjistí příčiny, které žáka ke krádeži dovedly, zvláště u mladších dětí),
- třídní učitel navrhne kázeňské opatření dle platného školního řádu,
- v případě opakování krádeže stejným žákem oznamuje ředitel školy věc Policii ČR, která provede zdokumentování a šetření krádeže,
- opakované krádeže se rovněž nahlásí písemně na OSPOD, v oznámení se požaduje vyrozumění dle § 10 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí a mládeže (bude zasláno do 30 dnů), oznámení sepíše třídní učitel, podává ředitel školy,
- třídní učitel informuje školního metodika prevence.

Žák nahlásí učiteli, že mu někdo něco odcizil a bylo při tom použito násilí:

- třídní učitel o události provede záznam se všemi důležitými skutečnostmi (kdo – kdy – kde – proč – jak – čím),
- třídní učitel informuje ředitele školy,
- ředitel školy informuje Policii ČR,
- třídní učitel informuje o situaci zákonné zástupce poškozeného žáka, třídní učitel informuje o situaci zákonné zástupce žáka, který se činu dopustil,
- třídní učitel informuje školního metodika prevence.

Žák poškodil školní majetek nebo se dopustil vandalismu:

- učitel, který zjistí poškození školního majetku, provede o události záznam a oznámí věc třídnímu učiteli žáka, který se věci dopustil,
- třídní učitel informuje zákonné zástupce žáka, který škodu na majetku způsobil,

- třídní učitel řeší událost podle platného školního řádu, navrhne kázeňské opatření dle platného školního řádu, informuje ředitele školy,
- třídní učitel informuje školního metodika prevence.

Žák poškodil školní majetek nebo majetek spolužáka postříkáním sprejem nebo pomalováním barvou:

- učitel, který zjistí takové poškození, provede o události záznam a oznámí věc třídnímu učiteli,
- třídní učitel informuje zákonné zástupce žáka, který věc poškodil,
- třídní učitel informuje zákonné zástupce poškozeného žáka,
- třídní učitel informuje ředitele školy,
- v těchto případech je vhodné i oznámení na Policii ČR, podává ředitel školy,
- třídní učitel informuje školního metodika prevence.

Žák má u sebe ve škole alkohol:

- učitel za přítomnosti svědka alkohol žákovi odebere a provede záznam o odebrání alkoholu (kdy – kde – komu – co), záznam žák podepíše,
- informuje třídního učitele a ředitele školy,
- třídní učitel zjistí, kde žák alkohol vzal (pokud žák uvede, že alkohol zakoupil v obchodě, je na místě vyrozumět Policii ČR, podává ředitel školy),
- třídní učitel informuje zákonné zástupce žáka, předá jim alkohol,
- třídní učitel udělí kázeňské opatření dle platného školního řádu, informuje o něm ředitele školy,
- v případě opakování takové události se nahlásí věc písemně na OSPOD, v oznámení se požaduje vyrozumění dle § 10 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí a mládeže (bude zasláno do 30 dnů), oznámení sepíše třídní učitel, podává ředitel školy,
- třídní učitel informuje školního metodika prevence.

Žák je pod vlivem alkoholu, není ohrožen na životě:

- učitel zamezí žákovi v další konzumaci alkoholu, za přítomnosti dalšího svědka žákovi alkohol odebere a zajistí nad žákem dohled dospělé osoby,
- provede záznam o odebrání alkoholu (kdy – kde – komu – co), záznam žák podepíše,
- informuje třídního učitele a ředitele školy,
- třídní učitel zjistí, kde žák alkohol vzal (pokud žák uvede, že alkohol zakoupil v obchodě, je na místě vyrozumět Policii ČR, podává ředitel školy),
- třídní učitel informuje zákonné zástupce žáka a zajistí předání žáka zákonným zástupcům,
- zajistí předání alkoholu zákonným zástupcům,
- řeší situaci podle platného školního řádu, navrhne kázeňské opatření dle platného školního řádu, informuje o něm ředitele školy,
- informuje školního metodika prevence,
- v případě opakování takové události se nahlásí věc písemně na OSPOD, v oznámení se požaduje vyrozumění dle § 10 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí a mládeže (bude zasláno do 30 dnů) a Policii ČR, oznámení sepíše třídní učitel, podává ředitel školy

Žák je pod vlivem alkoholu, je podezření na ohrožení života nebo zdraví:

- učitel zajistí nad žákem dohled dospělé osoby, případně první pomoc,
- zajistí na tísňové lince 155 lékařskou pomoc a předání žáka k ošetření,
- informuje ředitele školy a třídního učitele,
- třídní učitel zajistí informace a svědky, provede záznam o události,
- třídní učitel informuje zákonné zástupce žáka,
- třídní učitel řeší situaci podle platného školního řádu, navrhne kázeňské opatření, informuje o něm ředitele školy,
- v případě opakování takové události se nahlásí věc písemně na OSPOD, v oznámení se požaduje vyrozumění dle § 10 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí (bude zasláno do 30 dnů) a Policii ČR, sepíše třídní učitel, podává ředitel školy,
- třídní učitel informuje školního metodika prevence.

Učitel zjistí nebo je informován, že na škole dochází k šikaně:

- je nutné vhodným způsobem zasáhnout, zajistit ochranu oběti,
- učitel informuje třídní učitele žáků (obětí i agresorů),
- třídní učitel informuje ředitele školy, metodika prevence a výchovného poradce,
- třídní učitel ve spolupráci s vedením školy, metodikem prevence a výchovným poradcem řeší šikanu podle metodického postupu MŠMT č. j. 22294/2013-1,
- postup k odhalování a řešení šikany se nachází v MMP a je rovněž dostupný každému vyučujícímu ve sborovně školy na nástěnce pro prevenci sociálně patologických jevů,
- třídní učitel informuje zákonné zástupce oběti,
- třídní učitel informuje zákonné zástupce agresora,
- třídní učitel ve spolupráci s metodikem prevence zajistí práci s třídním kolektivem, např. formou intervenčního programu.

Učitel zjistí nebo je informován, že došlo ke kyberšikaně:

- učitel zjistí, zda se kyberšikana děje ve vyučování,
- pokud ano, informuje třídního učitele,
- třídní učitel (s pomocí IT kolegů a ostatních učitelů) zajistí ochranu oběti a dostupné důkazy,
- třídní učitel informuje ředitele školy, který dle závažnosti případu může kontaktovat Policii ČR,
- třídní učitel informuje metodika prevence a výchovného poradce,
- dále se postupuje podle stejného metodického pokynu jako při řešení šikany,
- třídní učitel informuje zákonné zástupce oběti,
- třídní učitel informuje zákonné zástupce agresora,
- třídní učitel navrhne kázeňské opatření, informuje o něm ředitele školy.

Žák je přistižen při konzumaci tabákových výrobků:

- žák je přistižen v prostorách školy nebo na akcích pořádaných školou (výlety, exkurze apod.),

- učitel zabrání žákovi v další konzumaci, tabákový výrobek žákovi za přítomnosti třetí osoby odebere, sepíše o události záznam, který žák podepíše,
- informuje třídního učitele,
- třídní učitel informuje zákonné zástupce žáka, navrhne opatření dle platného školního řádu, informuje ředitele školy a metodika prevence,
- v závažných případech (s ohledem na věk nebo chování dítěte), a pokud se jednání opakuje, se nahlásí věc písemně na OSPOD, v oznámení se požaduje vyrozumění dle § 10 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí (bude zasláno do 30 dnů), sepíše třídní učitel, podává ředitel školy.

Nález omamných a psychotropních látek ve škole (dále OPL):

- pokud pracovník školy nalezne v prostorách školy látku, kterou považuje za OPL, ihned o nálezu vyrozumí vedení školy, látku nepodrobují žádnému testu,
- za přítomnosti dalšího pracovníka vloží látku do obálky, napíší datum, čas a místo nálezu, podepíší se, obálku přelepí,
- ředitel školy vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

Žák má u sebe látku, která je považována za OPL:

- učitel (nebo jiný pracovník školy) látku za přítomnosti třetí osoby odebere a ihned informuje vedení školy,
- za přítomnosti dalšího pracovníka vloží látku do obálky, napíší datum, čas a místo nálezu, podepíší se, obálku přelepí,
- o nálezu sepíší stručný záznam (kdo – kde – kdy – co bylo nalezeno), zápis podepíše i žák, u kterého byla OPL nalezena (nebo který látku odevzdal),
- zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeden z jeho zástupců,
- ředitel školy vyrozumí Policii ČR a zákonné zástupce žáka,
- žák je izolován od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné ho mít pod dohledem,
- nikdo z pracovníků školy neprovádí osobní prohlídku žáka nebo jeho věcí,
- ředitel školy informuje třídního učitele, který navrhne opatření dle školního řádu a informuje o nich zákonné zástupce žáka,

- třídní učitel informuje metodika prevence.

Žák je přistižen při konzumaci OPL nebo je zjevně pod vlivem OPL:

- je nutné zabránit další konzumaci a látku žákovi odebrat,
- posoudit momentální stav žáka – pokud je podezření na ohrožení zdraví a života, učitel (nebo pracovník školy, který žáka přistihl při konzumaci OPL) zajistí nezbytnou pomoc a dohled dospělé osoby nad žákem, poté zajistí na tísňové lince 155 lékařskou pomoc a předání žáka k ošetření, informuje ředitele školy,
- pokud nehrozí akutní ohrožení zdraví a života žáka, učitel sepíše stručný záznam o události, který žák podepíše, vše za přítomnosti ředitele školy nebo jeho zástupce,
- v případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, ředitel školy vyrozumí ihned zákonného zástupce žáka, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl,
- pokud není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí ředitel školy OSPOD,
- v případě, že je žák schopen pokračovat ve výuce, ředitel školy předá informace třídnímu učiteli, třídní učitel vyrozumí zákonné zástupce o skutečnosti, že žák konzumoval OPL,
- třídní učitel navrhne kázeňské opatření dle platného školního řádu,
- stejně se postupuje i v případě, že žák přijde do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že žák intoxikoval ve škole.

Učitel zjistí ohrožování výchovy dítěte:

- dítě nemá svačiny, chodí špinavé, zanedbané, rodiče se nedostavují na třídní schůzky apod.: třídní učitel upozorní rodiče na tyto skutečnosti,
- pokud pohovor s rodičem nevede ke zlepšení situace, třídní učitel informuje ředitele školy,
- nahlásí písemně na OSPOD, v oznámení se požaduje vyrozumění dle § 10 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí a mládeže (bude zasláno do 30 dnů), oznámení sepíše třídní učitel, podává ředitel školy.

Žák se svěří učiteli, že je sexuálně zneužíván:

- je nutné vzít na vědomí, že jde o velmi citlivou záležitost,
- oznámit věc okamžitě vedení školy,
- v případě, že se dítě svěří, že se násilí dopouští rodič, není vhodné o této věci rodiče informovat,
- je dobré dítě ocenit, že se svěřilo, ujistit jej, že se mu snažíte pomoci, nevyslýchat!, dítěti sdělit, že věc musí být oznámena,
- ředitel nebo zástupce ředitele školy informuje Policii ČR a OSPOD,
- konzultovat celou věc s odborníkem (psycholog. PPP).

Oznamování trestné činnosti:

- pokud pedagogický nebo nepedagogický pracovní školy zjistí, že ve škole došlo k trestné činnosti, okamžitě oznámí věc řediteli školy,
- ředitel školy oznámí věc Policii ČR, případně OSPOD,
- za trestnou činnost je považováno užívání omamných látek, šikana, týrání, loupež, sexuální zneužívání, majetková trestní činnost.

Vstup policie do školy:

- policie smí vstupovat do školy a provádět výslech žáků nebo předvést žáka k výslechu mimo školu,
- při každém vstupu policie do školy, musí být s důvody vstupu obeznámen ředitel školy nebo zástupce ředitele,
- při výslechu žáka je přítomen pedagogický pracovník školy,
- pokud je žák převážen mimo školu, je učiněn záznam: kdo (jméno policisty, identifikační číslo), koho (základní údaje o žákovi), datum a v kolik hodin byl žák převezen k výslechu,
- rodiče o výslechu informuje policie většinou předem,
- policista může úkon provést i v případě, že vyrozumění rodiče není možné zajistit a provedení úkonu nelze odložit,
- zákon povoluje výslech nezletilých i bez účasti osob vykonávajících dohled nad nezletilými.

Příloha č. 4: Minimální plán proti šikanování

Při řešení těchto případů se řídíme metodickým pokynem MŠMT č. j. 22294/2013-1. Se šikanou, projevy agresivity či nesnášenlivosti se bohužel ve škole setkáváme. Proto máme vytvořen základní scénář, jak v takové situaci postupovat.

Platí několik velmi důležitých pravidel:

- nepodceňujeme žádné detaily,
- jakákoliv kamufláž nebo řešení „na oko“ nemá smysl,
- vše si opakovaně ověřujeme,
- respektujeme osobnost každého zúčastněného.

Jednotlivé kroky při řešení šikany:

1. odhad závažnosti problému
2. rozhovor s informátory a oběťmi
3. nalezení svědků
4. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
5. ochrana oběti /v případě nutnosti může být tento krok první/
6. rozhovor s agresory /případná konfrontace mezi nimi/
7. svolání výchovné komise
8. rozhovor s rodiči oběti
9. práce se třídou

ad 1)

V podstatě jde o to, abychom se rozhodli, jestli budeme problém řešit sami, nebo přizveme odborníky z dalších institucí (OSPOD, Policie ČR, mediační a probační služby atd.).

Pokud se rozhodneme řešit situaci sami, musíme zvážit, kteří kolegové nám budou nápomocni (ředitel školy, zástupce ředitele, třídní učitel, vyučující v dané třídě, metodik prevence, výchovný poradce, externí pracovník…).

Dále je nutné zajistit situaci organizačně. Jde o uvolnění některých žáků a učitelů z hodin, zvýšený dozor o přestávkách, časový prostor pro třídního učitele, metodika prevence apod. V obecné rovině informujeme ostatní kolegy.

ad 2)

Na počátku zjišťujeme vnější obraz šikanování, hovoříme s těmi, kdo na šikanování upozornili. V žádném případě, zatím nedotazujeme podezřelé. Při rozhovoru přijímáme fakta tak, jak jsou nám podávána – nezpochybňujeme, nereagujeme obranně, snažíme se být důvěryhodní. Oceníme toho, kdo nás přišel informovat – nebylo to od něj jednoduché se k tomu odhodlat.

Škola musí být na tuto situaci připravena – vyčleněním prostoru, kde je možno v klidu a diskrétně hovořit (u nás je to místnost učitelské knihovny). Také rodiče musí být ubezpečeni, že jim pomůžeme, domluvíme se s nimi na případné ochraně dítěte a vzájemné spolupráci. Výpovědi je třeba zaznamenávat dostatečně přesně, písemně. Je nutné, aby o rozhovoru s obětí agresoři nevěděli. Přímá konfrontace oběti s agresorem je nepřípustná.

ad 3)

Svědky lze vytipovat ve spolupráci s informátory, nebo je možné obrátit se ve třídě na děti, které budou pravdivě vypovídat. V počátečních stádiích šikany většinou nemáme problém svědky nalézt – zpravidla jsou ochotni vypovídat. Později to již problém bývá, neboť žáci začnou mít strach a v některých případech přijímají normy agresorů. Objektivní výpovědi svědků jsou pro nás důležité vzhledem k dalšímu postupu. Je třeba vybrat žáky, kteří s obětí sympatizují, kamarádí s ní, nebo ji alespoň neodmítají – ideální jsou tzv. nezávislí žáci (ve smyslu nezávislosti na normách agresorů). Neosvědčilo se vybírat za svědky žáky jenom proto, že se dobře učí.

ad 4)

Většinou stačí, když mluvíme s jednotlivými žáky. Vše organizujeme tak, aby o nich ostatní nevěděli, např. po vyučování. Snažíme se dozvědět, co potřebujeme, tzn. co? kdy? kde? kdo? jak?… se stalo. Konfrontaci svědků používáme pouze tehdy, jestliže se ve výpovědích objevují závažné nedostatky či protimluvy. Hrozí totiž nebezpečí, že si svědek vytváří alibi nebo očerňuje jiné. Ani v tomto případě ovšem nekonfrontujeme svědky s agresory.

ad 5)

Šikanované dítě je třeba ochránit do doby, než bude vše vyřešeno. To zabezpečíme zvýšením dozorů při přechodech do specializovaných učeben, ve školní jídelně a při volných hodinách. V závažných případech, kdy je třeba žáka ochránit před výraznou agresí, můžeme doporučit, aby zůstal doma. V tomto bodě je třeba konat tak, jak vyžaduje aktuální situace.

ad 6)

Jedná se o poslední krok ve vyšetřování, na který musíme být velmi dobře připraveni, jinak by šlo o zbytečnou ztrátu času. Je třeba znát fakta a mít nastřádáno co nejvíce důkazů. Musíme být připraveni na to, že agresoři budou zapírat, lhát, zpochybňovat a vyvracet. Jistě se jim doneslo, že probíhá vyšetřování, což může mít fatální následky – v pomstě, ale také v zametání stop. Hlavní úkol vidíme v té chvíli v zastavení jejich činnosti. Upozorníme i na to, že každý další náznak šikany bude řešen přísněji, vč. intervence policie. Dále nabízíme mírnější sankce v případě jejich spolupráce. Vždy důsledně chráníme zdroje svých informací.

ad 7)

Jde o společné setkání pedagogů, žáka agresora a jeho rodičů. Rozhodujeme o výchovných opatřeních. Máme dopředu nachystáno strukturu programu a zhotovujeme písemný zápis.

Podle konkrétní situace svoláváme na jednání tyto členy výchovné komise: třídní učitel, výchovný poradce nebo metodik prevence, vedení školy, žák agresor, rodiče žáka, zástupce externí instituce, pokud se podílela – např. pracovník OSPOD, Policie ČR apod.

Škála výchovných opatření může být, podle závažnosti případu velmi široká:

- domluva třídního učitele,
- informace rodičům,
- napomenutí nebo důtka třídního učitele,
- důtka ředitele školy,
- snížená známka z chování,
- převedení do jiné třídy, školy,
- doporučení rodičům vyhledat odbornou pomoc (psycholog, PPP),
- doporučení umístit dítě do pobytového oddělení SVP,

- návrh OSPOD k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy.

ad 8)

Individuální setkání s rodiči oběti je velmi důležité. Rodiče jsou informováni o zjištěních a závěrech školy, příp. šetření jiných institucí. Následuje dohoda o dalších opatřeních.

ad 9)

Po vyšetření šikany a potrestání viníků je třeba pracovat s celou třídou. V rámci třídnické hodiny jsou žáci seznámeni s problémem i s výchovnými opatřeními.

Šikana je problém trvalý, a proto k němu také tak přistupujeme. Za nejlepší prevenci považujeme budování kamarádských vztahů ve třídě. Ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm lze zajistit např. intervenční program.

Příloha č. 5:

Seznam internetových stránek – vnější informační zdroje www.odrogach.cz – prevence rizikového chování (nejen o drogách) www.icm.cz – Informační centrum pro mládež www.cpiv.cz – Centrum podpory inkluzivního vzdělávání www.cevap.cz – Centru etické výchovy a prevence SPJ www.fakta.cz – Vzdělávání pracovníků ve školství a v sociální oblasti www.adiktologie.cz – Centrum adiktologie www.prevence-info.cz – Prevence rizikového chování www.sexualnizneuzivani.estranky.cz www.ditekrize.cz – drogová problematika www.drogy-info.cz – informační portál o legálních a ilegálních drogách www.poradenskecentrum.cz – Poradenské centrum pro drogové a jiné závislosti www.dokurte.cz – Odvykání kouření www.kurakovaplice.cz – Vše o kouření www.minimalizacesikany.cz – Informační portál o šikaně na školách www.kybersikana.eu – Informace o kyberšikaně www.bezpecne-online.cz – Bezpečný internet www.horkalinka.cz – Ohlášení nezákonného obsahu na internetu www.napisnam.cz – Poradna E-Bezpečí – poradenská linka zaměřená na prevenci rizikového chování na internetu

Organizace zaměřené na problematiku PAS:

Národní ústav pro autismus, z. ú., http://www.praha.apla.cz/

Občanské sdružení poskytující podporu osobám s PAS, http://www.zasklem.com/

RAIN-MAN, sdružení rodičů a přátel dětí s autismem /spolek/, Ostrava, http://www.rainman.cz/

Rett Community, Spolek rodičů a přátel dívek s Rettovým syndromem, http://www.rettcz.com/

Křesadlo HK, Centrum pomoci lidem s PAS, z. ú., https://kresadlohk.cz/

Centrum Terapie Autismu, http://www.cta.cz/o-nas/

Jdeme autistům naproti – Olomouc o.s. ve zkratce JAN – Olomouc o. s., http://www.jan-olomouc.cz/

AUT – Spolek rodičů dětí s PAS, http://autistickaskola.cz/cs/podporujinas/organizace/aut-spolek-rodicu-deti-s-pas/

Občanské sdružení ProCit, z.s., http://www.autismusprocit.cz/

Příloha č. 6:

Minimální plán proti záškoláctví

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů uvádí, že školní docházka je povinná po dobu devíti školních roků, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmnáctého roku věku. Ustanovení paragrafu 22 školského zákona stanoví povinnosti žáků a zákonných zástupců následujícím způsobem.

Žáci jsou povinni:

- řádně docházet do školy nebo a řádně se vzdělávat,
- dodržovat školní řád, jakož i další předpisy, s nimiž byli seznámeni,
- plnit pokyny pedagogických pracovníků.

Zákonní zástupci nezletilých žáků jsou povinni:

- zajistit, aby dítě docházelo řádně do školy,
- osobně se zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte na vyzvání ředitele školy,
- dokládat důvody nepřítomnosti dítěte ve vyučování v souladu se školním řádem,
- informovat školu o skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání, jakož i o jejich změnách.

Problematika školní docházky žáka a omlouvání nepřítomnosti na vyučování, včetně jejich nedostatků je záležitostí školy.

Záškoláctvím rozumíme takovou neomluvenou nepřítomnost žáka, a to i opakovanou, která je způsobena zpravidla úmyslně žákem nebo osobami odpovědnými za jeho výchovu, která trvá obvykle celý vyučovací den /nebo jen určitou část vyučování, v určitém předmětu/. Rozlišujeme záškoláctví „pravé“, kdy žák nejde do školy a rodič o tom neví, a záškoláctví „skryté“, kdy žák nejde do školy s vědomím rodičů a rodič absenci omluví.

Docházka jednotlivých žáků ve škole je evidována třídním učitelem, který by se měl rovněž zabývat důvody absence žáka. Třídní učitel má zpravidla největší přehled o prospěchu žáka a jeho chování, jako první většinou zpozoruje, že žák selhává, dochází u něj ke zhoršení prospěchu a narůstání absencí. Časté absence mohou souviset s jevy jako např. šikana, užívání drog nebo zhoršená situace v rodině.

Abychom předcházeli záškoláctví, musíme žákům vytvořit přátelské a motivující školní prostředí a současně stanovit jasná pravidla, jejichž dodržování bude po žácích vyžadováno. Vyučující je povinen na začátku každé vyučovací hodiny zkontrolovat počet žáků ve třídě a zaznamenat chybějící žáky do třídní knihy.

Základem prevence proti záškoláctví je včasná a důsledná informovanost rodičů a žáků.

Informování žáků

- probíhá na začátku každého školního roku třídním učitelem,
- třídní učitel seznámí žáky s jednotlivými ustanoveními školního řádu, která se týkají organizace vyučování (začátek a konec vyučování, volné hodiny, odpolední vyučování, přestávky, příchod a opuštění školy), omlouvání absence a možnosti uvolňování z vyučování, řešení neomluvené nepřítomnosti,
- poté všichni žáci podepíší, že byli seznámeni se školním řádem,
- žáky, kteří nejsou poučení přítomni, je nutné seznámit se školním řádem dodatečně,
- seznámení žáků se školním řádem třídní učitel zapíše do třídní knihy,
- je vhodné vyvěsit organizaci vyučování a rozvrh hodin na informační nástěnce ve třídě
- důsledně a pravidelně sledovat absenci žáků a kontrolovat důvody nepřítomnosti na omluvném listu v žákovských knížkách,
- podmínky pro uvolňování žáka z vyučování a omlouvání neúčasti žáka ve vyučování je vhodné připomínat během školního roku na třídnických hodinách,
- státní svátky, dny volna, prázdniny, ředitelská volna, mají žáci zaznamenané v žákovské knížce,
- třídní učitel seznámí žáky se školním poradenským pracovištěm, vysvětlí, s jakými problémy se mohou žáci na jednotlivé členy obracet (na koho, kdy a kde),

- je vhodné tyto informace vyvěsit na informační nástěnce ve třídě.

Informování rodičů

- probíhá na první třídnické schůzce každého nového školního roku,
- třídní učitel připomene práva a povinnosti rodičů, která souvisí se školní docházkou dítěte, rodiče jsou seznámeni na základě školního řádu s organizací školního roku, způsoby omlouvání nepřítomnosti žáků a uvolňování žák z vyučování (kdo, kdy a jak),
- třídní učitel upozorní na nutnost, aby se rodiče seznámili s jednotlivými ustanoveními školního řádu,
- třídní učitel sdělí rodičům, že mají možnost kdykoliv nahlédnout do školního řádu na internetových stránkách školy,
- je vhodné nechat rodiče podepsat např. na třídních schůzkách, že byli seznámeni se školním řádem,
- třídní učitel předá rodičům informace o poradenských službách poskytovaných školou, představí jednotlivé členy školní poradenské pracoviště, opět odkáže na internetové stránky školy.

Postup školy v případech záškoláctví

- škola by měla být schopna vyřešit problém s docházkou sama,
- pohovorem se žákem,
- zjištěním příčin záškoláctví,
- jednáním s rodiči o možném postupu nápravy,
- vzájemnou informovaností mezi rodiči a školou v případě absence žáka,
- škola může požadovat doložení nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci lékařem jako součást omluvenky vystavené zákonným zástupcem v případě, že nepřítomnost žáka trvá více jak 3 dny školního vyučování
- v případě časté nepřítomnosti nasvědčující zanedbávání povinné školní docházky může škola požadovat rovněž potvrzení ošetřujícího lékaře, popř. příslušného praktického lékaře na nepřítomnost kratší než 3 dny

- zjištěné záškoláctví je ve škole řešeno podle platného školního řádu

Pokud není možné vyřešit problém na půdě školy, může být věc předána OSPOD nebo Policii ČR. V takovém případě musí škola (ředitel školy) doložit zprávu o daném případu, a záznam o opatřeních školy k řešení výchovného problému nezletilého žáka. Škola tak musí prokázat, že využila všech možností k nápravě.

Příloha č. 7:

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Úspěšnost či neúspěšnost u dětí školního věku je ovlivněna mnoha faktory, které se většinou vzájemně prolínají. Předpokladem školní úspěšnosti je zejména dostatečné rozvinutí intelektových schopností dítěte. Proto je velmi důležité, aby děti nastupovaly školní docházku připraveny a zvládaly základní dovednosti intelektové i sociální v míře odpovídající školní zralosti dítěte.

Faktory, které ovlivňují školní úspěšnost či neúspěšnost:

- Osobnost dítěte – snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování, zdravotní komplikace, snížené nadání pro určitý předmět
- Rodinné prostředí s nedostatečným zájmem o vzdělání, nemotivující nebo negativní postoj rodičů ke škole
- Odlišné kulturní podmínky rodiny – jazyková bariéra, odlišné návyky a životní hodnoty
- Rodinné prostředí zaměřené na výkon nebo příliš ochranitelské
- Vztahy ve škole a mezi vrstevníky – příznivé nebo nepříznivé sociální klima

Cílem je reagovat na výkyvy v chování a ve školní práci co nejdříve a zjistit příčiny selhání. Poté je možné přistoupit k nastavení různých podpůrných opatření, které mají pomoci zlepšit situaci. Celkové řešení není možné bez spolupráce rodiny a školy, případně jinými odbornými institucemi. Základem vždy zůstává získat rodiče na stranu školy a přesvědčit je o správnosti našich kroků. Naším dlouhodobým cílem je vytváření takových podmínek ke vzdělávání, které budou minimalizovat riziko školní neúspěšnosti.

Řešení školní neúspěšnosti

V první řadě by měly nastupovat školní docházku děti, jejichž intelekt a dovednosti odpovídají školní zralosti. K tomuto účelu slouží kurz předškolní přípravy. Již zde je možno vysledovat, které dítě by mohlo být ohroženo neúspěchem ve školní práci. Dále je nutné žáky

sledovat v začátcích školní docházky, v případě problémů zajistit pedagogické nebo speciálně pedagogické intervence, případně pedagogickou, speciálně pedagogickou nebo psychologickou diagnostiku. Diagnostika žákových možností nám umožní nastavit vhodná opatření.

Tato opatření volíme individuálně na základě zjištěných potřeb žáků:

- **Poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění**: kompenzace nedostatků pomocí kompenzačních pomůcek, speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC, integrace žáka a vytvoření Plánu podpůrných opatření nebo Individuálního vzdělávacího plánu
- **Snížená inteligence**: žáku bude stanoveno základní učivo, které po něm bude požadováno podle jeho možností a schopností, vhodné metody práce, motivace, zažití úspěchu, možnost opravit si známku, individuální konzultace, spolupráce s PPP
- **Žáci, jejichž neúspěch souvisí zejména se situací v rodinném prostředí nebo kulturně odlišném prostředí**: motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole, přístup k internetu ve škole, práce se třídou, začleňování do kolektivu
- **Žáci s vysokou absencí**: včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky, plán učiva, harmonogram dozkoušení, konzultace se žákem a rodiči

Postup při řešení školní neúspěšnosti

Vnímat změny ve výkonu žáka nebo jeho přístupu ke školní práci je povinností každého vyučujícího.

- Zjištěné výkyvy učitel konzultuje s rodiči a třídním učitelem, jsou navržena určitá opatření, lze vypracovat Plán pedagogické podpory
- Pokud jsou zjištění závažnější, je vypracován ve spolupráci se Školním poradenským pracovištěm Plán podpůrných opatření, se kterým jsou seznámeni všichni vyučující žáka, zákonní zástupci, a společně se podílejí na jeho realizaci
- U žáka s vysokou absencí je třeba zajímat se o důvod těchto absencí, v mnohých případech mohou být neodůvodněné, rodič může krýt záškoláctví dítěte ve snaze nedostat dítě do nepříjemností nebo naopak nemusí o absencích vždy vědět

- Je velmi důležité přesvědčit rodiče, aby ještě týž den, kdy dítě onemocní, informovali školu, školní řád ukládá rodičům tuto povinnost omluvit absenci dítěte škole do tří kalendářních dnů
- V případě, kdy se počet zameškaných hodin blíží 100, je nutné vyvolat jednání s rodiči, ze kterého bude mít třídní učitel písemný zápis – uvedení důvodu absencí, dohodnuté doplnění učiva a hodnocení žáka

Plán podpůrných opatření

Plán podpůrných opatření je souhrnem všech patření nabízených žákům a jejich zákonným zástupcům, který se podpisem všech stran stává pro všechny závazný.

Využívané formy a metody práce

- **Podpůrný studijní plán**, tj. stanovení přiměřeného obsahu studia, učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žákovým vzdělávacím možnostem /intelektovým i sociálním/
- **Zadávání pravidelných úkolů**, vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. podpůrného plánu, zadání práce pro domácí přípravu, dílčí úkoly odpovídající žákovým vzdělávacím možnostem
- **Možnost doučování**
- **Užívání podpůrných aktivit** – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení, umožnění opakovaného opravného pokusu
- **Používání podpůrných pomůcek** při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy aj, dle předmětu, které pomohou lépe se žákovi orientovat v učivu
- **Individuální práce se žákem** v rámci individuálních konzultací i v rámci vyučovací hodiny, podpora při výkladu nového učiva
- **Využití konzultačních hodin** – žák využívá např. k opakovanému vysvětlení probíraného učiva
- **Vedení písemných záznamů** o průběhu podpůrného plánu – zadání úkolu, splnění úkolu, podávání informací rodičům o přístupu žáka k plnění povinností

Všechny plány pedagogické podpory a plány podpůrných opatření musí být vždy po stanovené době vyhodnoceny. Zjistit, jaká byla úspěšnost navržených opatření a zda došlo k naplnění stanovených cílů. V opačném případě je potřeba zvolit další postupy

Příloha č. 8:

Krizový plán pro děti s PAS

Poruchy autistického spektra /PAS/ jsou skupinou poruch, které se diagnostikují na základě projevů chování. Jedná se o vývojové poruchy, mezi které jsou řazeny např. dětský autismus, atypický autismus, Rettův syndrom, Aspergerův syndrom. Základní diagnostika PAS zahrnuje různou míru narušení v těchto oblastech:

- sociální interakce a sociální chování
- verbální i neverbální komunikace
- oblast představivosti a hry, omezených vzorců chování, zájmů nebo aktivit Chování a projevy každého žáka s PAS mohou být různé. Některé schopnosti a dovednosti mohou odpovídat věku, jiné jsou výrazně opožděné nebo nerozvinuté. U žáků s PAS se lze setkat s různou úrovní intelektových schopností / mentální retardace, průměrné intelektové schopnosti s nerovnoměrným vývojem, nadprůměrné nadání/. Proto je nutný individuální přístup ke vzdělání každého žáka.

Klíč pro komunikaci se žákem s PAS

- **Jednej předvídatelně.** Vyvarujte se situací, kdy se například dotknete jeho paže, aniž by předem viděl, že se tak chystáte učinit. Mnozí autisté jsou velmi citliví na hmatové podněty.
- **Plánuj.** Vždy předem popište, co se bude dít, např. „teď si promluvíme o tom, co se vám přihodilo a pak půjdete na oběd“.
- **Nekřič.** Nikdy na žáka s autismem nekřičte a nezvyšujte hlas, zablokuje se tím komunikace a žák může upadnout do autistické krize / ztráta orientace/
- **Ptej se jasně.** Snažte se formulovat otázky tak, aby byly jednoznačné a spíše uzavřeného typu - odpověď ano/ne. Otázka „Jak jste na tom?“ je nesrozumitelná, protože se může týkat různých témat. Formulovat: „Máš nějaký problém?“, „Bolí tě něco?“. Položte pouze jednu otázku, ne více.
- **Mluv jednoduše.** Mluvte pomalu a v kratších větách. Vyvarujte se řečnických otázek – nebude na ně odpovídat, nepoužívejte příměry, ironii, nadsázku.

- **Buď trpělivý.** Pokud žák s autismem neodpovídá na otázku, vyčkejte, nepobízejte ho. Nemusí být v tu chvíli schopen sdělit, že třeba nerozumí. Na uzavřenou otázku „Rozuměl/a jsi mi?“ většinou odpoví.
- **Rozumět a vědět.** Pokud rozumí, ale přesto neodpovídá, není schopen si v panice rozmyslet odpověď. V panice nebo autistické krizi často na jeho mysl útočí spoustu obrazů, myšlenek, vjemů a pro autistu je obtížné se soustředit. Zopakujte otázku nebo se ji snažte přeformulovat.
- **Jaký je den?** Člověk s autismem může v krizi přechodně ztratit přístup ke krátkodobé nebo střednědobé paměti. Tento stav trvá nanejvýš desítky minut, velmi pomáhá popsat, co se stalo za poslední hodiny, případně dny. Může dojít ke zhoršení orientace v prostoru, i když cestu dobře zná, nemusí vědět kam jít. Jděte s ním a cestu popište.
- **Omezuj pohled do očí.** Každý pohled do očí a zejména navázání trvalého očního kontaktu může u žáka s PAS vyvolat nejistotu nebo paniku, nebude pak komunikovat.
- **Dej najevo pochopení.** Vyvarujte se frází. Místo „Já ti rozumím“ řekněte „Chci Ti pomoci“. Pro autistu je druhá věta jasná a věří, že je to pravda.

Doporučené postupy pro prevenci vzniku problémových situací u žáků s PAS

- Ředitel školy pověří pedagogického pracovníka, který bude dohlížet a koordinovat vzdělávání žáků s PAS – v naší škole je tímto pověřený speciální pedagog
- Pověřený pedagogický pracovník seznámí pedagogické i nepedagogické pracovníky školy, kteří budou se žákem s PAS v kontaktu, s obecnými specifiky takového žáka, se specifiky v chování a komunikaci, dále se zásadními a podstatnými informacemi o individuálních zvláštnostech a potřebách daného žáka.
- Pověřený pedagogický pracovník zajistí spolupráci se školním poradenským pracovištěm a pracovníkem školského poradenského zařízení, který se problematikou PS zabývá
- Pověřený pracovník rovněž úzce spolupracuje s třídním učitelem žáka a asistentem pedagoga
- Třídní učitel spolupracuje se zákonnými zástupci žáka, je s nimi v pravidelném kontaktu, aby byla zajištěna optimální podpora pro vzdělávání žáka, informuje zák.

zástupce o změnách v chování, aktuálních změnách zdravotního stavu, projevech problémového chování žáka, o náhlých změnách ve školním prostředí oproti nastavenému standardu /např. personální změny, opravy v areálu školy/. O těchto záležitostech může informovat po dohodě s třídním učitelem zák. zástupce i asistent pedagoga

- Třídní učitel v případě potřeb a po dohodě se zákonnými zástupci spolupracuje s lékařskými specialisty, v jejichž péči je žák s PAS veden – především praktickým lékařem pro děti a dorost, dětským psychiatrem, případně dětským klinickým psychologem.

Agresivní chování žáka s PAS: **kopání, kousání, házení předměty, ničení vybavení třídy**

- Snažíme se zajistit bezpečí ostatním žákům, podle situace pedagog rozhodne, zda třídu opustí žák v akutní krizi nebo ostatní žáci

1. Pokud je chování žáka s PAS natolik ohrožující, že není možné ho převést do jiné místnosti:

- Asistent pedagoga odvede ostatní žáky, přivoláme pomoc alespoň jednoho dalšího dospělého
- Na žáka v akutním afektu mluvíme klidným hlasem, snažíme se ho uklidnit, odstranit nebezpečné předměty z jeho blízkosti
- Pomalu se k žákovi přibližujeme, ale pouze do bezpečné vzdálenosti, je dobré udržet mezi žákem a pedagogem ochrannou bariéru, např. školní lavice
- Vždy zvažujeme fyzickou sílu žáka, která se v afektu ještě znásobí
- Snažíme se docílit toho, aby se žák posadil, např. na zem, na židli, na koberec a pokračujeme v jeho zklidňování
- Pokud afekt stále trvá, udržujeme odstup, hlídáme, aby si žák neublížil, verbálně ho uklidňujeme
- S pomocí dalších dospělých kontaktujeme zákonné zástupce, v případě potřeby lékařskou pomoc, ve zvlášť závažných případech /agrese vůči druhým osobám/ Policii ČR

2. Pokud je možné žáka převést do jiného prostoru:

- Asistent pedagoga zůstane s ostatními žáky ve třídě, přivoláme pomoc dalšího dospělého /vedení školy, sekretářka apod./

- S žákem v afektu pracujeme stejně jako v bodě 1.

Autoagresivní chování žáka s PAS: kousání se, bití se do hlavy, bití hlavou o stěnu, bití hlavou o zem, vytrhávání si vlasů

- Zajistíme odchod žáků ze třídy pomocí asistenta pedagoga nebo další dospělé osoby, kterou přivoláme
- Žáka se snažíme verbálně uklidnit, přibližujeme se pomalu k žákovi, snažíme se autoagresivní chování zastavit / bereme opět v úvahu fyzickou sílu žáka/
- Kontaktujeme zákonné zástupce, případně Zdravotnickou záchrannou službu

Vznik rizikové situace mimo budovu školy: vycházka, školní akce

- Povinností pedagogického pracovníka je chránit bezpečí a zdraví žáka i mimo budovu školy
- Třídní kolektiv, ve kterém je žák s PAS, budou vždy doprovázet dva pedagogičtí pracovníci nebo pedagogický pracovník + rodič žáka s PAS
- Pamatujte, že pokud dojde ke vzdělávání mimo budovu, musí být o času konání, průběhu a náplni informován samotný žák s PAS i jeho zákonný zástupce
- Snažte se předcházet krizovým situacím – např. cestování v MHD mže být spouštěčem
- Pokud ke krizové situaci dojde, snažte se zajistit, aby se do situace nezapojovali kolemjdoucí a ostatní nepoučené osoby
- Jednejte jako ve škole – verbálně žáka uklidňujte, zastavte ho, zkuste ho přimět, aby se posadil, fyzicky mu blokujte mu cestu k nebezpečným místům /silnice/
- Nezapomeňte na bezpečí ostatních žáků
- Kontaktujte zákonné zástupce, případně Zdravotnickou záchrannou službu

Každá taková situace musí být následně zaznamenána, měly by být uvedeny příčiny, průběh a postupy řešení. Zároveň je dobré zaznamenat, co případně napomohlo řešení situace.

.